

Varslingsutvalget – varsling mot en folkevalgt eller kommunedirektøren

Det skal etter loven oppfordres til å varsle mot det hun eller han mener er et kritikkverdig forhold begått av en annen ansatt eller en annen.

Ved varsel mot en folkevalgt og kommunedirektøren er Varslingsutvalget varslingsmottak.

Varslingsutvalget er opprettet av kommunestyret og skal bestå av tre medlemmer:

1. Ordføreren (leder)
2. Lederen av kontrollutvalget (nestleder)
3. Gruppelederen for det største opposisjonspartiet

Hvis varselet gjelder en av medlemmene, skal denne erstattes varamedlem. Det velges to varaer til utvalget. Disse skal være fra annet parti enn medlemmene i utvalget. Det skal ikke velges mer enn en representant fra ett parti som medlem eller vara

Sekretær for Varslingsutvalget er kommuneadvokat eller annen juridisk rådgiver ansatt i Nittedal kommune. Sekretæren skal fungere som en fagressurs for utvalget med møte- og talerett, men har ikke stemmerett.

1. Hva kan det varsles om? Kritikkverdig forhold

Det viktigste å varsle om er hvis du mener en folkevalgt har begått et lovbrudd. Særlig hvis du mener at det kan være noe som kan være straffbart. Det kan også varsles om brudd på interne regler eller etiske retningslinjer.

Varsel mot kommunedirektøren bør rettes til Varslingsutvalget. Hovedregel bør da være at varselet sendes til Romerike revisjon for behandling, med mindre det er klart at varselet ikke gjelder et kritikkverdig forhold.

Varsling mot en folkevalgt kan få en noe annen karakter enn varsel mot en ansatt.

Det kan være vanskelig å definere eksakt hva et kritikkverdig forhold er. Eksempler er:

- underslag, tyveri og økonomiske misligheter
- bestikkelser og korrupsjon
- mobbing, trakassering og diskriminering
- deltakelse i behandlingen av saker og forsettlig eller grovt uaktsomt fortier om inhabilitetsgrunner
- myndighetsmisbruk
- brudd på taushetsplikt

En folkevalgts maktutøvelse skjer i egenskap av å være medlem av et folkevalgt organ. Det kritikkverdige vil derfor kunne handle om det å delta i behandlingen av saker uten å

melde seg inhabil med viten og vilje. Det kan også handle om korruperte handlinger. Smøring som forsøk å påvirke en folkevalgt regnes som korrupsjon.

Forhold som ikke anses å falle inn under varslingsbestemmelsene er eksempelvis:

- politisk uenighet
- klage som faller inn under forvaltningslovens klagebehandling
- misnøye med behandling av en sak

2. Hvorfor bør du varsle om kritikkverdige forhold

Ytringsfrihet og varsling har nær sammenheng. Varslingsreglene skal bidra til at godt ytringsklima der arbeidstakere og andre kan si ifra og ytre seg kritisk, uten å risikere noen form for straff eller negative reaksjoner. Varsling har stor verdi for virksomheten og samfunnet.

3. Hvordan varsle

Du varsler ved å ta direkte kontakt med ett av utvalgsmedlemmene i Varslingsutvalget, kommunedirektøren eller kommuneadvokaten.

4. Kan du varsle anonymt?

Det kan varsles anonymt, men vi oppfordrer ikke til det. Omvarslede vil som regel ha krav på å vite hvem varsleren er. Det finnes unntak hvis varselet er gitt som en betroelse til lege, prest, psykolog eller (kommune)advokat. Da vil anonymitetsvernet som regel også gjelde ovenfor politi, påtalemyndighet, domstolene og andre.

5. Hvilke opplysninger bør varselet inneholde

Mottaker av et varsel må få tilstrekkelig opplysninger slik at hun eller han kan vurdere om det er grunnlag for å vurdere om det gjelder et kritikkverdig forhold som bør undersøkes nærmere.

Vi anbefaler at varslere tar med skriftlig materiale som du anser relevant. Det er bedre å ta med for mye enn for lite. Varslingsutvalget vil vurdere hva som er relevant.

6. Vil du som varslere få bekreftelse på at varselet er mottatt?

Varsleren skal motta bekreftelse på at varselet er mottatt. Vi vil også vurdere hvorvidt du har krav på å motta ytterligere opplysninger.

7. SAKSBEHANDLINGSREGLER FOR VARSLINGSUTVALGET

a. Mottak av varsel

Arkivering. Ved mottak av varsel skal det opprettes en egen sak i kommunens saksbehandlingssystem. Varselet skal arkiveres. Hvis varselet er muntlig skal det nedtegnes og arkiveres.

Taushetsplikt. Varslingsutvalget må vurdere om varselet er underlagt taushetsplikt. Hvis det ikke er det, kan det likevel vurderes unntatt fra offentlig innsyn etter offentleglova. Merinnsyn skal vurderes.

Taushetspliktreglene finnes i forvaltningsloven § 13, opplæringsloven, barnehageloven, pasient- og brukerrettighetsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, helsepersonelloven, offentleglova og en rekke andre særlover. Det forutsettes at utvalget har tilgang til juridisk bistand.

Habilitet. Utvalgets medlemmer, sekretæren og andre som deltar i behandlingen av varselet må være habile til å behandle dette konkrete varselet.

Fagkyndig bistand. Varslingsutvalget kan rådføre seg med de fagressursene internt i kommunen som utvalget vurderer hensiktsmessig. Unntaksvis kan det benyttes ekstern bistand.

Avvergingsplikt. Varslingsutvalget skal vurdere om varselet gir grunn til å handle raskt for å forhindre skade på noens person. Avvergingsplikten etter straffeloven må vurderes og politiet må kontaktes straks ved slik plikt. Dette gjelder særlig hvis de fornærmete er barn eller personer som er under vergemål.

Behov for strakstiltak. Varslingsutvalget skal vurdere om det er behov for strakstiltak. Eksempelvis sikring av bevis, hindre pågående kritikkverdige forhold eller rette opp i noe som bør tas med en gang.

Politisak? Hvis varselet gjelder et forhold som potensielt kan være straffbart, må det vurderes om og når politiet skal orienteres. Varslingsutvalget skal anmelde forholdet til politiet dersom det foreligger mistanke om en straffbar handling. Det er politiet som skal vurdere om det skal iverksettes etterforskning og om det skal tas etterforskningsskritt.

Det kan oppstå vanskelige vurderinger om det gjelder taushetsplikt for etterforskningen til politiet. Taushetsplikt reguleres i politiregisterloven. Det kreves som regel at det gis et eget pålegg om taushetsplikt for opplysninger noen har blitt kjent med av politiet.

Forhold til offentligheten. Utvalgets leder har rett til å uttale seg i offentligheten på vegne av utvalget.

Andre tilsynsorganer. Utvalget skal vurdere om andre tilsynsorganer skal informeres. Eksempelvis Arbeidstilsynet, forurensningsmyndighet m.v.

b. Behandling av varselet

Skriftlig innledende plan. Varslingsutvalget skal utarbeide en plan for den innledende behandlingen av varselet. Planen skal arkiveres.

Logg. Varslingsutvalget skal føre logg. Logget skal arkiveres.

Vurdering av videre undersøkelser. Hvis utvalget vurderer at det er behov for å endre den innledende planen gjør den det. Avgjørelsen skal nedtegnes.

Utvalget kan beslutte å avslutte videre behandling av varselet hvis den mener det er grunnlag for det.

Fremdrift. Behandlingen skal skje uten ugrunnet opphold.

Informer omvarslede. Varslingsutvalget avgjør når den det er varslet på skal informeres om varselet. Omvarslede bør informeres så snart som mulig, med mindre det foreligger grunner for å avvete.

Kontradiksjon og reell mulighet for at den omvarslede kan gi opplysninger og kommentere påstander og skriftlige bevis m.v. er svært viktig.

Ivaretagelse av den omvarslede. Det å bli varslet på vil som regel oppleves belastende. Det er viktig at omvarslede behandles på en ordentlig måte.

- Bedriftshelsetjeneste (BHT). Varslingsutvalget skal ha mulighet til å gi tilbud om BHT dersom det er behov for det.
- Advokatbistand. Ved mer alvorlige varsler skal Varslingsutvalget ha mulighet til å tilby dekning av advokatkostnader.
- Verneombud og tillitsvalgt. Undersøk om verneombud eller tillitsvalgt skal involveres. Normalt vil omvarslede ha krav på å ha med seg tillitsvalgt i møter.

Referat fra møter. Det skal føres referat fra møter med omvarslede og andre som intervjues av utvalget. Omvarslede har krav på kopi av referater dersom hun eller han ber om det, og utvalget finner det ubetenkelig. Referater arkiveres på saken.

Suspensjon. Dersom det er grunnlag for suspensjon av den folkevalgte, skal utvalget bidra til at det settes en sak på saklisten til kommunestyret så snart som mulig og gjøre ordføreren oppmerksom på ordførers plikt til å gjøre det.

Ekstern varslingsinstans. Varslingsutvalget kan beslutte å overlate behandlingen av varselet mot en folkevalgt til Romerike revisjon IKS.

Varsling mot kommunedirektøren skal sendes til revisjonen for behandling, med mindre utvalget finner det klart at varselet ikke gjelder et kritikkverdig forhold.

Varslingsutvalget har fullmakt til å inngå avtale med den eksterne varslingsinstansen for inntil 5 ganger folketrygdens grunnbeløp.

c. Konklusjon

Sluttrapport. Behandlingen må slutføres innen rimelig tid. Utvalget skal utarbeide en sluttrapport som skal arkiveres på saken.

Utvalget skal informere kommunestyret på det tidspunktet utvalget finner naturlig, men senest ved sluttrapporten med mindre dette ikke kan gjøres på grunn av lov.

Omvarslede skal opplyses om konklusjon og oppfølging, samt motta sluttrapporten.

Varsleren har i utgangspunktet kun krav på tilbakemelding om utfallet i saken dersom hun eller han selv er part i saken.

8. Forbud mot gjengjeldelse

Gjengjeldelse er forbudt og utvalget skal påse at dette ikke.